

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ РАМКОВОГО РІШЕННЯ ПРО ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ОРДЕРА НА АРЕШТ: ДОСВІД ОКРЕМИХ КРАЇН-ЧЛЕНІВ ЄС

IMPLEMENTATION OF THE FRAMEWORK DECISION ON THE INTRODUCTION OF THE EUROPEAN ARREST WARRANT: THE EXPERIENCE OF INDIVIDUAL EU MEMBER STATES

Грицьків А.В., аспірант кафедри європейського права
Львівський національний університет імені Івана Франка

У статті досліджено запровадження європейського ордеру на арешт крізь призму імплементації Рамкового рішення. Представлено досвід окремих країн-членів ЄС та його вплив на законодавство України у сфері екстрадиції. Зазначено, що рішення, пов'язані з європейським ордером на арешт, дали кілька уроків, які стали важливими для правової науки і практики. По-перше, європейська інтеграція остаточно отримала визнання як конституційна цінність держав-членів ЄС і навіть тих, які традиційно славилися своїм скептичним ставленням до інтеграції. По-друге, доктрини конституційного плюралізму підтвердили свою практичну застосовність і пояснювальну силу, а тому використовувалися судами для ухвалення рішень. По-третє, цінність європейської інтеграції та конституційний плюралізм привели до виникнення нової моделі міжсудової взаємодії – моделі уникнення конституційних конфліктів. Кожна держава-член ЄС має свої наслідки від процесу зближення національних законів, адже в кожній країні існують свої традиції в законодавстві, у його інтерпретації та теоретичному напрацюванні норм кримінального і кримінально-процесуального права. У цьому контексті дуже важливо, щоб норми кримінального та кримінально-процесуального права держав-членів Євросоюзу були максимально відповідні. Процедура імплементації Рамкового рішення в національне законодавство характеризувалася низкою рішень органів національного конституційного контролю щодо визнання неконституційними імплементаційних актів. У контексті зазначеного звернено увагу на два аспекти. По-перше, згідно зі ст. 4 Рамкового рішення країна-член Євросоюзу може відмовити в передачі свого громадянина іншій країні-члену, якщо зобов'язується виконати призначене останньою покарання у вигляді позбавлення волі відповідно до внутрішнього законодавства. По-друге, країна-член може передати свого громадянина за умови, що після розгляду справи ця особа буде відправлена назад у свою країну для відбудовання покарання у вигляді позбавлення волі, до якого його засудили в країні-члені, що видала ордер. В іншому випадку громадяни тієї чи іншої країни підлягають передачі для виконання покарання згідно з європейським ордером на арешт.

Ключові слова: екстрадиція, європейський ордер на арешт, імплементація, принцип подвійного зобов'язання, злочин, міждержавна співпраця, Європейський Союз, європейський правопорядок.

The article examines the introduction of the European arrest warrant through the prism of the implementation of the Framework Decision. The experience of individual EU member states and its impact on the legislation of Ukraine in the field of extradition is presented. It is noted that the decisions related to the European arrest warrant have given several lessons that have become important for legal science and practice. First, European integration finally received recognition as a constitutional value of the EU member states and even those that were traditionally famous for their skeptical attitude towards integration. Second, the doctrines of constitutional pluralism have proven their practical applicability and explanatory power, and therefore have been used by courts to make decisions. Thirdly, the value of European integration and constitutional pluralism led to the emergence of a new model of inter-judicial interaction – a model of avoiding constitutional conflicts. Each EU member state has its own consequences from the process of convergence of national laws, because each country has its own traditions in legislation, in its interpretation and theoretical development of norms of criminal and criminal procedural law. In this context, it is very important that the norms of criminal and criminal procedural law of the member states of the European Union are as appropriate as possible. The procedure of implementation of the Framework Decision into national legislation is characterized by a number of decisions of national constitutional control bodies regarding recognition of implementing acts as unconstitutional. In the context of the above, attention is drawn to two aspects. First, according to Art. 4 of the Framework Decision, a member state of the European Union can refuse to transfer its citizen to another member state, if he undertakes to fulfill the punishment of imprisonment imposed by the latter in accordance with domestic legislation. Second, a member state can extradite its national on the condition that, after the case has been reviewed, the person will be sent back to his country to serve the prison sentence to which he was sentenced in the issuing member state. Otherwise, citizens of one or another country are subject to extradition for execution of the sentence according to the European arrest warrant.

Key words: extradition, European arrest warrant, implementation, principle of double obligation, crime, interstate cooperation, European Union, European legal order.

Актуальність проблеми дослідження. Співробітництво держав у сфері кримінального права на теренах сучасного Європейського Союзу (далі – ЄС) пройшло низку етапів. Так, на Міжурядовій конференції 1996–1997 рр., з якою пов'язують початок четвертого етапу, було запропоновано «комунітаризувати» такі сфери внутрішніх справ і юстиції, як надання політичного притулку, імміграція та охорона спільних кордонів, співробітництво у цивільних справах. Головним надбанням конференції стала пропозиція створити Європейський простір свободи, безпеки і правосуддя (European Area of Freedom, Security and Justice) [1], що обумовило укладення 1997 року Амстердамського договору [2], який, на переконання вчених, повністю змінив Розділ VI Маастрихтського договору [3].

Амстердамським договором зближення норм кримінального права і національного законодавства держав-членів ЄС було вирішено здійснювати в межах Ради ЄС [4]. Основними юридичними інструментами третьої опори

ЄС було визначено рішення (decision) та рамкові рішення (framework decision), спрямовані на зближення законодавства держав-членів ЄС [3].

Важливим серед рамоквих рішень є, безумовно, Рамкове рішення Ради Європи про європейський ордер на арешт та процедури передачі правопорушників між державами-членами від 13 червня 2002 року [5].

Європейський ордер на арешт (далі – ЄОА), який набув чинності 2004 року, значною мірою спростив процедуру екстрадиції осіб на території Європейського Союзу, оскільки скасував дію принципу подвійного зобов'язання. Нагадаємо, європейський ордер про арешт – судове рішення, прийняте органами правосуддя держави-члена в цілях арешту та передачі іншою державою-членом запитованої особи для здійснення кримінального переслідування чи виконання вироку про позбавлення волі, або ордеру на арешт. Процедура передачі ЄОА є простою – безпосередньо між судовими органами видачі та виконання ордеру [6].

Вітчизняні дослідники одноставні у своїх поглядах та виокремлюють такі специфічні риси функціонування інституту ЄОА у сфері надання правової допомоги у кримінальних справах на території ЄС:

1) ЄОА є основним інструментом в ЄС, який дає підстави для затримання та передачі розшукованої особи однією державою-членом ЄС іншій державі-члену для здійснення кримінального переслідування або для виконання покарання чи заходів безпеки, пов'язаних із позбавленням волі;

2) ЄОА діє на основі принципу взаємного визнання рішень у кримінальних справах;

3) відхід від загальновідомого правила екстрадиції щодо перевірки діяння на предмет подвійної злочинності;

4) чітке встановлення сфери застосування ЄОА та переліку підстав для відмови в його виконанні;

5) встановлення конкретних часових рамок для прийняття рішення про передачу особи і самої передачі [7].

Безумовно, Рамкове рішення Ради Європи про європейський ордер на арешт [5] слугує основою для співпраці в боротьбі зі злочинністю на міждержавному рівні для держав-членів ЄС. У рік набуття чинності Рамкового рішення (2004) 14 країн із 25 все ще зберігали конституційні положення про заборону або прийнятні обмеження видачі громадян. Сьогодні можна цілком упевнено стверджувати, що європейський ордер на арешт «здійснив революцію», ліквідувавши право країни не видавати громадян. Рамкове рішення не розрізняє злочинців за їх громадянством, акцентуючи увагу на самому злочинці. А відповідно до принципу громадянства Європейського Союзу громадянин країни-члена організації однаково захищений від передачі за скоєний злочин в будь-якій іншій країні-члені, тобто на всьому просторі Євросоюзу – на підставі правила про рівність усіх громадян. Це правило було закріплено в пропозиції за проектом Рамкового рішення, представленого Європейською комісією: «Європейський ордер на арешт не враховуватиме принцип громадянства Союзу. Винятків для громадян (мається на увазі відмова від екстрадиції через громадянство) більше не буде. Головним критерієм є не громадянство, а основне місце перебування особи, зокрема і щодо виконання вироку» [8, р. 170].

Загалом процедура імплементації Рамкового рішення в національне законодавство характеризувалася низкою рішень органів національного конституційного контролю щодо визнання неконституційними імплементаційних актів. У контексті зазначеного звернемо увагу на два аспекти. По-перше, згідно зі ст. 4 Рамкового рішення країна-член Євросоюзу може відмовити в передачі свого громадянина іншій країні-члену, якщо зобов'язується виконати призначене останньою покарання у вигляді позбавлення волі відповідно до внутрішнього законодавства. По-друге, країна-член може передати свого громадянина за умови, що після розгляду справи ця особа буде відправлена назад у свою країну для відбування покарання у вигляді позбавлення волі, до якого його засудили в країні-члені, що видала ордер (ст. 5) [5]. В іншому випадку громадяни тієї чи іншої країни підлягають передачі для виконання покарання згідно з європейським ордером на арешт.

Також треба зауважити, що сама концепція європейського ордера на арешт не передбачає будь-якого зв'язку з «виключенням політичних злочинів» у рамках Євросоюзу. Тож це ще один «революційний крок» до скасування засад традиційної екстрадиції.

Ступінь наукової розробки теми. Вивченню доктринальних підходів зарубіжних учених до питання зближення національних законодавств держав у сфері екстрадиційної діяльності в рамках інтеграційних об'єднань присвячені наукові праці таких зарубіжних учених, як: Susie Alegre, Rosemary Davidson, Mathisen Gjermund, John R. W. D. Jones, Andre Klip, Marisa Leaf, Ethan Nademam,

Frederik Naert, Jan Wouters та ін. Серед вітчизняних дослідників застосування європейського ордера на арешт та імплементації Рамкового рішення в національне законодавство країн-членів ЄС варто назвати, зокрема, таких: Н. Бенч, В. Зуєв, О. В. Гончарук, Г. М. Гришук, В. Н. Денисов, В. І. Муравйов, Є. О. Наливайко, М. І. Пашковський, М. І. Траскевич, О. Г. Турченко та ін.

Мета статті – дослідити правову природу й особливості імплементації в законодавство країн-членів ЄС Рамкового рішення про європейський ордер на арешт та виокремити позитивні і негативні аспекти його застосування.

Виклад основного матеріалу. ЄС як регіональне наднаціональне інтеграційне об'єднання європейських держав, гомогенно структуроване після скасування Лісабонським договором 2007 року опорної структури ЄС (англ. EU pillar structure), має автономний якісно новий правовий порядок, що є інтеграційним, позаяк характеризується єдністю та цілісністю, докорінно відрізняючись від міжнародного та внутрішнього правопорядку держав, хоч і має з ними певний взаємозв'язок. ЄС притаманні унікальні юридичні конструкції та інструменти їх реалізації, включаючи екстратериторіальну дію норм права ЄС, що у деяких випадках зумовлює правові наслідки у рамках внутрішніх правопорядків третіх країн, має правовий вплив на них, а також на фізичних або юридичних осіб, які перебувають під їх юрисдикцією [9, с. 91]. Така тісна інтеграція держав-членів Європейського Союзу, різноманіття форм та напрямів співробітництва логічно підвели європейського законодавця до прийняття у 2002 році Рамкового рішення про європейський ордер на арешт та процедури передачі правопорушників між державами-членами (далі – Рамкове рішення) [10].

1 січня 2004 року Рамкове рішення набуло чинності, не скасувавши дії Європейської конвенції про екстрадицію 1957 року і двох додаткових протоколів до неї, а також Європейської конвенції про боротьбу з тероризмом 1977 року, оскільки члени Євросоюзу є учасниками цих договорів. Крім того, існують і власні договори інтеграційного об'єднання, що регламентують питання екстрадиції (Конвенції про екстрадицію 1995 і 1996 років, а також Шенгенська конвенція). Рамкове рішення замінило відповідні положення цих міжнародно-правових актів у сфері передачі злочинців без шкоди для їх застосування з третіми країнами.

Тож із прийняттям Рамкового рішення і створенням нової системи передачі осіб в межах Європейського Союзу співробітництво держав у боротьбі з міжнародною злочинністю перейшло на новий етап. Європейський ордер на арешт став абсолютно новим інструментом, необхідним у сьогоденних умовах інтеграції, коли складність і час можуть ставити у глухий кут вирішення глобально значущих питань, зокрема і в розглядуваній сфері.

Будучи обов'язковим до виконання будь-якою державою-членом Євросоюзу, Рамкове рішення про європейський ордер на арешт дозволяло будь-якому суду на території ЄС видавати ордер на арешт та видачу підозрюваного / обвинуваченого.

Утім, варто зазначити, що ухвалене Рамкове рішення одночасно вступило в конституційний конфлікт із нормами про заборону екстрадиції, передбаченими в конституціях Кіпру, Польщі, Португалії, Словенії та Франції. До набуття рішенням юридичної сили останні три держави прийняли поправки до своїх конституцій, що санкціонують видачу підозрюваного / обвинуваченого на основі європейського ордера на арешт, уникнувши цим конфронтації з європейським правом. Уряди Польщі та Кіпру не наполягали на поправках до конституцій, покладаючись на термінологічну та концептуальну відмінність між інститутами «видачі» та «екстрадиції». Подібні заходи були необхідні, оскільки це рішення ухвалювалося в рамках третьої опори Союзу – «поліцейська та судова співп-

раця у кримінальних справах», де інтеграція має міжкультурний, а не наднаціональний характер¹. Отже, право ЄС не має у цій сфері безумовного верховенства і прямої дії.

Однак очікування не справдилися. Конституційний трибунал Польщі та Верховний суд Кіпру визнали імплементаційні акти неконституційними [12]. Цілковито несподівано до них приєднався Федеральний конституційний суд Німеччини, який також визнав закон про неконституційність імплементаційного закону [13], незважаючи на положення ст. 16.2 Основного закону Німеччини, що дозволяють екстрадувати німецьких громадян державно-члену ЄС або міжнародному суду на основі закону.

Вкотре новий крок до ще більш тісної інтеграції спровокував повномасштабний конституційний конфлікт між правом Європейського Союзу та конституційним правом держав-членів [14, р. 75]. Безумовно, матеріальні питання права, пов'язані із цим конфліктом (зараз уже вирішені), можуть бути цікавими з наукового погляду, але більш значущим є вивчення взаємодії судів у межах цього конфлікту [15, р. 67]. Аналіз судової взаємодії у світлі доктрин конституційного плюралізму дасть змогу глибше зрозуміти природу європейського правопорядку.

Упродовж півтора року з моменту прийняття останнього рішення про конституційність європейського ордеру на арешт у Конституції Польщі та Кіпру було внесено поправки, запропоновані судами. Щодо Польщі, варто звернути увагу на те, що судді Конституційного трибуналу зайняли протилежну позицію, розглядаючи справу про європейський ордер на арешт (вирок від 27.04.2005) [16]. Суть справи полягала в такому: у березні 2004 року до Кримінально-процесуального кодексу Польщі було внесено зміни задля виконання Рамкового рішення Ради Європи 2002 року про європейський ордер на арешт та процедуру видачі осіб між державами-членами. До Кодексу було додано два розділи, які регулювали ситуацію, коли польські суди видають європейський ордер на арешт і навпаки – коли держави-члени ЄС звертаються до Польщі з таким ордером. Водночас у Кодексі з'явилося визначення поняття «екстрадиція», яке відмежувало від поняття «видача особи на підставі європейського ордеру на арешт». Проте згідно зі ст. 55 Конституції Польщі екстрадиція громадян Польщі заборонена [17].

До Конституційного трибуналу звернувся Районний суд м. Гданська, який розглядав питання про видачу на підставі такого ордеру громадянки Польщі органам влади Нідерландів, яка би підлягала там кримінальному переслідуванню. Предметом аналізу Конституційного трибуналу була відповідність положень Кодексу ст. 55 Конституції Польщі. Судді зазначили, що обов'язок проєвропейського тлумачення національного права має свої межі, зокрема, коли внаслідок цього погіршилося б становище осіб, особливо через запровадження або посилення кримінальної відповідальності. Відповідно, Конституційний трибунал визнав невідповідність норм кодексу в цій частині ст. 55 Конституції Польщі з огляду на заборону екстрадиції громадян Польщі [17].

Щодо Німеччини, то Бундестаг прийняв новий закон, що імплементає Рамкове рішення. Нагадаємо, імплементація Рамкового рішення в національне право Німеччини була здійснена законом від 21 липня 2004 року «Про реалізацію рамкового рішення про європейський ордер на арешт і судовий розгляд з питань видачі осіб між державами-членами ЄС» [18]. Цей закон вніс відповідні зміни в національне законодавство, що порушили конституційний принцип неприпустимості видачі власних громадян.

¹ Нагадаємо, термін «європейське право» вчені розуміють як сукупність правових норм, що регулюють взаємовідносини, які встановлюються в рамках Європейських Співтовариств та Європейського Союзу. До Європейського Союзу, окрім Європейських Співтовариств (перша опора), входить також спільна зовнішня політика і політика безпеки та співпраця судових органів і поліції (друга і третя опора) (див.: [11, с. 8]).

Згодом його (цей закон) було оскаржено до Федерального конституційного трибуналу. Це зробив громадянин Сирії, який мав також німецьке громадянство. Він підозрювався в належності до терористичної організації і щодо Іспанією був виданий ордер. Заявник вважав, що закон порушує гарантовані німецьким правом основоположні права, такі як право на особисту свободу, рівність перед законом, заборону на екстрадицію німецьких громадян, право звертатися до суду по захист.

Розглянувши скаргу, Конституційний трибунал Німеччини дійшов висновку про неконституційність закону, заклавши владу до «коректної імплементації правил видачі на підставі ордеру». Конституційний трибунал визнав, що закон порушує конституційний принцип особистої свободи німецького громадянина, що забороняє екстрадицію, і принцип права на доступ до правосуддя. Конституційний трибунал роз'яснив, що німецький громадянин повинен бути захищений від видачі, якщо злочин було скоєно на території Німеччини. Крім того, закон не вніс жодних підстав для відмови у виконанні ордеру, у зв'язку з чим не були вичерпані всі можливості захисту прав і законних інтересів німецьких громадян. На думку Конституційного трибуналу Німеччини, процедура виконання ордеру має тлумачитися у світлі положень Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, що вимагає поважати інтереси держав-членів ЄС, а це своєю чергою не заперечує контролю національного права держави, що видає ордер, німецькою владою відповідно до принципу верховенства закону. Ордер є невідповідним юридичним інструментом, що не враховує національно-правового регулювання кожної з держав-членів ЄС [19].

Отже, органи конституційного контролю вкотре продемонстрували свій вплив на національні правові системи та європейську інтеграцію.

А втім, проаналізовані вище рішення окреслили нову тенденцію у взаєминах права ЄС з національним правом, а також нову модель взаємодії судів [20]. Рішення, пов'язані з європейським ордером на арешт, дали кілька уроків, які стали важливими для правової науки і практики. По-перше, європейська інтеграція остаточно отримала визнання як конституційна цінність держав-членів ЄС і навіть тих, які традиційно славилися своїм скептичним ставленням до інтеграції. По-друге, доктрини конституційного плюралізму підтвердили свою практичну застосовність і пояснювальну силу, а тому використовувалися судами для ухвалення рішень. По-третє, цінність європейської інтеграції та конституційний плюралізм привели до виникнення нової моделі міжсудової взаємодії – моделі уникнення конституційних конфліктів.

Підкреслимо, що кожна держава-член ЄС має свої наслідки від процесу зближення національних законів, адже в кожній країні існують свої традиції в законодавстві, у його інтерпретації та теоретичному напрацюванні норм кримінального і кримінально-процесуального права [21]. У цьому контексті дуже важливо, щоб норми кримінального та кримінально-процесуального права держав-членів Євросоюзу були максимально відповідні. Досягнення ЄС у цій галузі продемонстровано у Зводі законів (*Cornus Juris*) [22].

Як зауважує вітчизняна дослідниця Л. Богачова, європейське право суттєво впливає на розвиток національних правових систем і країн-членів ЄС, країн-кандидатів, і неасоційованих країн. Наслідком такого впливу є прагнення держав гармонізувати своє законодавство з правом ЄС, поважати його основні принципи і керуватися прецедентами Європейського суду з прав людини. Право ЄС сприяє запозиченню норм та інститутів певної національної правової системи правовими системами інших країн і навіть зближенню романо-германського й англо-американського права [23, с. 44]. Зближення національних законодавств та правозастосовної практики у сфері юстиції

і внутрішніх справ організується шляхом застосування певних методів правового зближення. При цьому «повне зближення» характеризується встановленням єдиних правових термінів (наприклад, видання завершених за своїм змістом норм (зведення норм), стандартів або деталізація інших показників), що, по суті, означає інкорпорацію інтеграційних положень у внутрішньодержавне право [23, с. 44]. У державах-членах ЄС під час використання зазначеного методу наголошується на його суперечності принципу пропорційності в тому разі, якщо інтеграційні цілі можуть бути досягнуті застосуванням «м'якших» методів, які передбачають менш глибоку регламентацію.

При «рамковому зближенні» правові акти містять лише основні критерії, що застосовуються нарівні з національними правилами. Ці критерії є узгодженим рівнем правового зближення, яке передбачає свободу дій для національної влади, що найбільш адекватно відображає політичні устремління європейських держав на етапі здійснення співробітництва у сфері експертно-криміналістичної та оперативної-розшукової діяльності.

«Відсилочне зближення» – це встановлення в актах базових критеріїв, тобто вимог, які визнані світовою спільнотою обов'язковими з позиції захисту прав і свобод людини, збереження природних ресурсів тощо. Що стосується самих базових критеріїв, вони підлягають конкретизації з урахуванням технічних правил, розроблених різними компаніями зі стандартизації.

«Горизонтальне зближення» спрямоване на впорядкування транскордонних відносин та встановлення єдиних вимог, за дотримання яких «основні свободи» можуть бути реалізовані у правовому внутрішньому просторі.

«Вертикальне зближення» відрізняється одноманітним регулюванням відносин незалежно від чинника транскордонності. Зазначений метод використовують головню в випадках, коли відповідні національні положення мають імперативний характер.

«Категоріальне зближення» визначається як гармонізація правил для певної сукупності предметів регулювання, наприклад, правил отримання посвідки на проживання.

«Диспозитивне зближення» виходить з наявності в національної влади свободи вибору тією мірою, що допускається правовим актом.

«Альтернативне зближення» передбачає свободу вибору суб'єктів національного права з кількох встановлених правовим актом обов'язкових варіантів.

«Факультативне зближення» передбачає закріплення в акті можливості визнання або невизнання норми інтеграційного права як обов'язкової з боку суб'єктів національного права [24].

Відзначимо, що в Рамковому рішенні Ради Європи про європейський ордер на арешт перераховано види злочинів, на які ордер поширює свою дію. Першим злочиним у переліку є участь в організованій злочинній групі [25].

Прикметно, що, на відміну від українського законодавства, Рамкове рішення не містить заборони щодо передачі державами ЄС своїх громадян. Єдиним застереженням у цьому аспекті є те, що країни ЄС мають можливість закріпити у своєму внутрішньому законодавстві як умову для передачі свого громадянина положення про те, що після участі такої особи в судовому засіданні вона повинна бути відправлена назад до країни свого громадянства для відбування покарання [7, с. 47].

Відповідно до ст. 25 Конституції України «громадянин України не може бути вигнаний за межі України або виданий іншій державі. Україна гарантує піклування та захист своїх громадян, які перебувають за її межами» [26]. Частина 1 ст. 10 Кримінального кодексу України містить таке положення: «Громадяни України, які вчинили злочини поза межами України, не можуть бути видані іноземній державі для притягнення до кримінальної відповідальності та віддання до суду» [27]. У такому разі йдеться

про пряму заборону видачі громадян України іншій державі, а норма Кримінального кодексу України розширює і конкретизує норму, встановлену Конституцією України. Отже, на думку вчених, це правове положення є однією з перешкод для імплементації Рамкового рішення в Україні, оскільки наявні суперечності з конституційними принципами [19].

Звернемо увагу на те, що, інкорпоруючи Рамкове рішення в національне законодавство, наприклад, Сполучене Королівство зберегло варіант позначення цього злочину, запропонований Рішенням, тоді як італійське законодавство, з урахуванням місцевої специфіки, прийняло інше формулювання, а саме – *partecipare ad una associazione di tre o più persona finalizzata alla commissione di più delitti*².

Тож англійські та італійські законодавці пішли різними шляхами – перший вважав за краще вибрати нейтральну термінологію права ЄС, а другий вирішив дотримуватися формулювання, передбаченого у ст. 416 Кримінального кодексу Італії [28]. Яку з двох стратегій вважати правильною – досить спірне питання. Однак видається, що в цьому випадку бажано вибрати єдиний варіант для всіх країн-членів, щоб забезпечити однакове тлумачення, а отже, більш упорядковану і злагожену процедуру екстрадиції запитуваних осіб. Якщо перекладач працює з текстом щодо застосування європейського ордеру на арешт та імплементації Рамкового рішення, він має чітко усвідомити зміст терміна та перекласти його, використавши прийом форенізації, надавши коротке, але гранично точне пояснення. Якщо ж говорити про переклад термінології в цілому, то, видається, перекладачеві, крім знання мови, потрібно знатися на особливостях правової системи та культури відповідної європейської держави, щоб знаходити найбільш адекватні перекладацькі рішення.

Отже при імплементації Рамкового рішення в національне право, потрібно враховувати особливості внутрішнього кримінально-процесуального права та законодавства держави-члена ЄС чи іншої держави задля усунення суперечностей, які можуть виникати у цій сфері.

У цьому аспекті європейський ордер на арешт за своєю правовою природою являє собою судові рішення (хоч і не обов'язково має прийматись саме судом), яке визнається у країнах ЄС (що імплемтували положення Рамкового рішення в національне законодавство) і є підставою (за умови прийняття компетентним судовим органом рішення про його виконання) для затримання і видачі особи іншій державі, яка склала ордер, для здійснення кримінального переслідування або виконання покарання чи заходів безпеки, пов'язаних із позбавленням волі.

Висновки. У сучасних умовах неодноразово підтверджувалася необхідність колективних зусиль світової спільноти з розробки адекватних засобів та методів протидії сучасним загрозам кримінального характеру. Ця мета досягається передусім зближенням національних законодавств, ухваленням єдиних критеріїв класифікації злочинів, одноманітною правозастосовною практикою, а також виробленням загальних принципів та єдиної стратегії при співпраці щодо екстрадиційної діяльності. Особливістю такої співпраці є процес поступового перенесення взаємодії та інтеграції держав на регіональний рівень, який сам собою не скасовує глобалізації, оскільки запорукою успіху протидії злочинності є включеність держав світу до глобальної правоохоронної системи. Така співпраця сприяє підвищенню ефективності боротьби зі злочинністю та появі нових криміналістичних засобів та методів їх розкриття і розслідування.

Саме у версії Амстердамського договору ЄС було

² Переклад: участь в організованій злочинній групі трьох і більше осіб, що об'єдналися для вчинення більш ніж одного злочину.

зроблено «перші кроки» щодо приведення національних законодавств держав-членів ЄС у сфері юстиції та внутрішніх справ у відповідність один одному задля забезпечення співробітництва держав-членів ЄС у сфері екстрадиційної діяльності. Стаття 35 Амстердамського договору визначила політичний курс ЄС на зближення національних законодавств як засобу забезпечення міжнародного співробітництва у сфері видачі злочинців. Сама ж істо-

рія Рамкового рішення про європейський ордер на арешт і процедуру видачі осіб між державами-членами, його імплементації, а також перевірки його конституційності судами європейських країн має щасливий кінець. Узгодженість між загальноєвропейським і національним законодавствами досягнута, різноманіття збережено, а теорії конституціонального плюралізму, розроблені у правовій науці, знайшли застосування на практиці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Vacquias J. Freedom, security and justice: the new Lisbon (Treaty) agenda. European Policy Centre. Policy brief. Brussels, 2008. 4 p.
2. Амстердамський договір (1997), його зміст і значення. URL: <https://studies.in.ua/idpzk-shporu/3776-amsterdamskiy-dogovr-yogo-zmst-znachennya.html> (дата звернення: 07.03.2023).
3. Пашковський М. І. Кримінальне право ЄС: від Паризької угоди до Лісабону. *Альманах міжнародного права*. 2009. Вип. 1. С. 69–75. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/amp_2009_1_9 (дата звернення: 07.03.2023).
4. Treaty of Amsterdam. Title III A. Visas, asylum, immigration and other policies related to free movement of persons. Luxembourg, 1997. 81 p.
5. Рамкове рішення Ради Європи про європейський ордер на арешт та процедури передачі правопорушників між державами-членами від 13.06.2002 № 2002/584/ЮВС. *База даних «Законодавство України»* / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b17#Text (дата звернення: 07.03.2023).
6. Святун О. В. Простір свободи, безпеки та юстиції в ЄС та його вплив на Україну. 2021. URL: https://e-learning.iir.edu.ua/pluginfile.php/21755/mod_book/chapter/845/ (дата звернення: 07.03.2023).
7. Бенч Н. В. Правові особливості застосування Європейського ордеру на арешт. *Журнал європейського і порівняльного права*. 2016. Вип. 4. URL: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:altL4x9Vo48J:journals.iir.kiev.ua/inde.php/pravo/article/download/2984/2677&cd=3&hl=ru&ct=clnk&gl=nl> (дата звернення: 07.03.2023).
8. Deen-Racsmany Z. The European arrest warrant and the surrender of nationals revisited: the lessons of constitutional challenges. *European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice*. 2006. P. 170.
9. Фалалєєва Л. Г. Права людини та екстратериторіальна дія права ЄС: еволюція практики застосування юрисдикційних моделей. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Міжнародні відносини*. 2017. Вип. 1 (46). С. 91.
10. Council Framework Decision 2002/584/JHA of 13 June 2002 on the European Arrest Warrant and surrender procedures between member-states. 2002. OJ (L 190) 1. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32002F0584> (viewed on 07.03.2023).
11. Микієвич М. М., Андрусевич Н. І., Будякова Т. О. Європейське право навколишнього середовища: навч. посіб. Львів, 2004. 256 с.
12. Sconka P., Landwehr O. 10 Years after Lisbon – How “Lisbonised” is the Substantive Criminal Law in the EU? *EUCRIM*. 2019. Issue 4. URL: <https://eucrim.eu/articles/10-years-after-lisbon-how-lisbonised-is-the-substantive-criminal-law-in-the-eu/> (viewed on 07.03.2023).
13. European Arrest Warrant Act Case, BVerfG, 2 BvR 2236/04(2005). URL: https://www.bundesverfassungsgericht.de/SharedDocs/Entscheidungen/EN/2005/07/rs20050718_2bvr223604en.html (viewed on 07.03.2023).
14. Klip A. Harmonisation and Harmonising Effect in Criminal Law. *Harmonisation in Forensic Expertise. An inquiry into the desirability of and opportunities for international standards*. Thela Thesis, the Netherlands, 2000. P. 75.
15. Balzer A. J. International Police Cooperation: Opportunities and Obstacles. *Policing in Central and Eastern Europe: Comparing Firsthand Knowledge with Experience from the West* / ed. by Milan Pagon. College of Police and Security Studies, Slovenia, 1996. P. 67.
16. Wyrok z dnia 27 kwietnia 2004 r. URL: <http://trybunal.gov.pl/spraw-y-trybunale/katalog/> (viewed on 07.03.2023).
17. Довгань Г. В. Межі дії принципу верховенства права ЄС щодо конституції: Acquis Constitutionnel Конституційного Трибуналу Польщі. *Проблеми законності*. 2017. Вип. 138. С. 202–209. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2017_138_21 (дата звернення: 07.03.2023).
18. Gesetz zur Umsetzung des Rahmenbeschlusses über den Europäischen Haftbefehl und die Übergabeverfahren zwischen den Mitgliedstaaten der Europäischen Union (Europäisches Haftbefehlsgesetz – EuHbG) vom 20 Juli 2006. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=NIM%3A224127> (viewed on 07.03.2023).
19. Траскевич М. І., Турченко О. Г. Європейський ордер на арешт. *Вісник студентського наукового товариства Донецького національного університету імені Василя Стуса* / ред. кол. І. В. Хаджинов (голова) та ін. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2020. Вип. 12, т. 1. С. 99–105. URL: <https://vestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/8428/8427> (дата звернення: 07.03.2023).
20. Nijboer J. F. and Sprangers W. J. J. M. (ed.) Harmonisation in Forensic Expertise. An inquiry into the desirability of and opportunities for international standards. Leiden, The Netherlands: Thela Thesis, 2000. P. 67–68.
21. Extradition for Criminal Offences. URL: <https://www.government.se/government-of-sweden/ministry-of-justice/international-judicial-cooperation/extradition-for-criminal-offences/> (viewed on 07.03.2023).
22. Delmas-Marty Mireille, Vervaele John (ed.). The Implementation of the Corpus Juris in the Member States: Penal Provisions for the Protection of European Finances. Intersentia, 2001. Vol. 1. URL: <https://www.amazon.com/Implementation-Corpus-Juris-Member-States/dp/9050950973> (viewed on 07.03.2023).
23. Богачова Л. Вплив європейського права на розвиток національних правових систем. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2009. Вип. 18. С. 33–44. URL: https://dSPACE.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/2563/1/Boghachova_33.pdf (дата звернення: 07.03.2023).
24. Тимчишин Т. М., Ніканорова О. В. Основи права Європейського Союзу: навч. посіб. Львів: Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2020. 212 с.
25. Council Framework Decision of 13 June 2002 on the European arrest warrant and the surrender procedures between Member States. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX:32002F0584> (viewed on 07.03.2023).
26. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *База даних «Законодавство України»* / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 07.03.2023).
27. Кримінальний кодекс України: Закон від 05.04.2001 № 2341-III. *База даних «Законодавство України»* / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 07.03.2023).
28. Codice Penale Italiano conlemo difiche apportate, daultimo, dalla L. 3 luglio 2017, n. 105, dallaL. 14 luglio 2017, n. 110 edallaL. 23 giugno 2017, no. 103. URL: <http://www.altalex.com/documents/codici-altalex/2014/10/30/codice-penale> (viewed on 07.03.2023).